

Po oslepnutí začala pomáhat druhým

Renata Rucká (62) tušila už před více než dvaceti lety, že oslepe. „Teď vím, že i nevidomí mohou normálně žít,“ říká. Vypořádat se se ztrátou zraku jí pomohla mj. aktivní pomoc hendikepovaným, k níž ji přivedl druhý manžel, speciální pedagog Pavel Wiener.

Lenka Hloušková

„Narodila jsem se s vadami sluchu a prorůstáním pigmentu do sítnice. Ovšem diagnózu jsem se dozvěděla až v šestnácti. Lékař mě tehdy zároveň uklidnil, že budu vidět sice špatně, ale pořád stejně. Jenže po čtyřicítce, v polovině 90. let, se mi zrak začal výrazně horšit. Když mi řekli, že mi už nepomohou, lehla jsem si do postele a přála si neprobrudit se,“ líčí paní Renata.

Přesto tvrdí, že v něčem měla i štěstí. Děti v tu dobu již odrostly, s manželem si rozuměla, kolegyně v knihovně, kde pracovala, jí vyšli všemožně vstříci. S touhle podporou se nepřízni osudu postavila. „Lhala bych, kdybych tvrdila, že je snadné, když člověku mizí a nakonec úplně zmizí svět před očima. Přichází stesk. Chcete znovu vidět milované lidi, oblíbené obrazy, červánky... Nejtěžší je to zpočátku, ale zasteskne se mi občas i dnes,“ ohlíží se Renata Rucká.

Nová práce

Za další velkou přízeň osudu považuje i to, že po ztrátě zraku měla možnost nastoupit brzy do programů, které jí připravily na nový život. „Podobná věc postiženým je v Česku bohužel spíš otázkou štěstí než propracovaného systému,“ shrnuje věcně.

Vzpomíná na Zdeňka Bajtla, jenž ji opět uvedl do světa počítačů. S jeho pomocí se naučila ovládat speciální počítač s hlasovým výstupem a braillovým řádkem.

Znovu zvykat si musela na další, kdysi běžné věci. Osahat si opět musela všechny domácí práce včetně vaření. Nějaký čas trvalo, než našla odvahu vyrazit do ulic. „Pohyb venku, s bílou holí, pro mě představoval utrpení,“ přiznává.

Dodává, že za to, co dnes zvládá, vděčí především setkání se speciálním pedagogem Pavlem Wienerem. Od roku 2000 jí po-

máhal s rehabilitací. „S hesly ‚Neznám limity! Nesnáším slovo nejde‘ mě třeba naučil opět se postarat o mou bezvadnou rodinu. Pod jeho vedením jsem nastoupila také do nové práce v Institutu rehabilitace zrakově postižených. Klientům jsem dobře rozuměla, obavy ze ztráty zraku jsou hodně podobné. Jenže do životního zklidnění přišla další hrůza, můj milovaný manžel zemřel,“ posmutní.

Opět hledala cestu, jak jít v životě dál. „Hodně mi pomáhaly děti a taky právě Pavel. Pár let nato se stal mým druhým manželem,“ ohlíží se žena, jež přes zjevný hendikep napsala dvě knihy a teď pomáhá svému muži v projektu Přátelská místa.

„Podívejte se, jak jsou ulice, úřady, dopravní prostředky připravené na lidi se zdravotními potížemi. Většinou žalostně,“ vstoupil do rozhovoru Pavel Wiener. „Schody či obrubníky přitom vadí nejen

vozičkářům, ale i rodičům s kočárky. Nějaký ten hendikep má u nás kolem tří a půl miliónu lidí. Navíc každý jednou zestárne a už nevyjde to, co kdysi,“ konstatuje.

V rámci speciálních programů, s nimiž manželé jezdí po republice, ukazují formou hry zájemcům, jaké potíže s sebou konkrétní postižení přináší. Aby se například vcítili do nevidomých, dostávají na oči klapky, do rukou bílé hole, a musí dojít na určené místo. „Zjistí, že bez zraku nezvládnou ani známé trasy. Pavel je natáčí, aby se pak mohli podívat, jak se se stresey vyrovnali,“ vypráví paní Renata.

Co jsou Přátelská místa

Projekt funguje od roku 2009 a usiluje o co největší zpřístupnění institucí všem občanům bez ohledu na jejich postižení. Dnes jich je v Česku skoro osmdesát včetně pražské botanické zahrady, Muzea hl. m. Prahy, Petřínské rozhledny, Magistrátu města Plzně a Krajského úřadu Jihomoravského kraje nebo poboček různých bank a knihoven. Lidé s různou formou postižení si tam mohou bez stresu vyřídit, co potřebují. Jejich seznam najdete na:

www.pratelskamista.cz

Normální život

Kurzy ani sebehustší síť Přátelských míst potíže českých hendikepovaných nevyřeší, v tom se manželé shodují. Alespoň základy, jak jim život ulehčit, by měl podle nich znát každý.

Laikům se proto snaží v rámci svých aktivit mimo jiné poodhalit dovednosti, jak složit a rozložit invalidní vozík, případně jim poradit, jak nevidomému nechat něco podepsat či jak mu správně dát do ruky peníze, aby nespadly na zem.

Za jednu z nejdůležitějších věcí přítom oba považují vnímání hendikepovaných jako rovnocenných partnerů. „Nevidím, ale nejsem dítě. Víím, že mi chcete pomoci, ovšem nevyžádaná pohazení v autobuse, zbrklé tahání za ruku v přechodu pro chodce mě znejsťtí,“ popisuje své nemilé zážitky paní Renata.

Nevidomí podle jejích slov pomoc sice často vítají a potřebují, ovšem předcházet by jí měla otázka, zda o ni stojí. Každý hendikepovaný se totiž s různými situacemi vypořádává jinak. Většina z nich chce hlavně žít úplně „normálně“.

Manželé Pavel a Renata nejsou výjimkou. Podobně jako jejich vrstevníci chodí do hospody na pivo, vyrážejí za kulturou, sledují filmy, jezdí na výlety a na dovolené do ciziny. Rádi také fotí. „Popisují, mluvím a Renča si obrazy v hlavě hned poskládá. Kde to jde, si na věci rovněž sáhne,“ líčí její muž.

„Někdy ji ale mohou zranit. Takhle jsme přišli na Kanárských ostrovech na metodu brčkování. Renča si tam chtěla ohmatat kaktusy. Napadlo mě, že by jí k tomu mohla posloužit párátka, nakonec se jako štít proti trnům osvědčila o něco delší brčka. Metodu jsme pak převezli do Česka,“ dodává.

Posteskne si, že přijetí postižených v české společnosti není stále ideální. Jeho žena s ním souhlasí: „Co o nás říkají dětem ve školách? Nic. Přitom by stačilo, aby si osvojily pár pravidel. Naučily se, jak projít s nevidomým dveřmi, aniž by jeho nebo sebe zranily. Či si věděly rady při komunikaci s nedoslýchavým. Nemá cenu na něj řvát, stejně neslyší, navíc má většinou sluchadlo, které ten křik zesiluje až k bolesti. Lidé cítí spíš rozpaky, když nás potkají. Nevědí si rady.“

Ptám se jí, kde ona v sobě našla kdysi po vyslechnutí ortelu: oslepnete, sflu ještě myslet na druhé. Odpoví bez váhání: „Měla jsem i štěstí, že jsem potkala výborného pedagoga, tady Pavla. A ve výsledku záleží jen na vaší vnitřní síle život nevzdát.“

Vyrovnat se s hendikepem pomohlo paní Rucké i seznámení se speciálním pedagogem Pavlem Wienerem, za něhož se později provdala.

Foto: PRAVO – Petr Horník (2)

PR74929